

OOSTERSCHELDE ZOUT OF ZOET

Wij zijn reeds eeuwenlang doordrongen van culturele waarden en zijn trots op ons kunstbezit in talloze musea vergaard. Wij kennen de noodzaak van het sparen van natuurgebieden en nationale parken om ons land voor de mens leefbaar te houden. Er is dus duidelijk een bewustzijn dat sommige zaken niet in geldwaarde uitgedrukt kunnen worden, maar desondanks een hoge waarde vertegenwoordigen.

Een gebied als de Oosterschelde, dat niet alleen nationaal maar ook internationaal van zo grote betekenis is, dat uniek is in de letterlijke zin des woords, niet slechts in Europa maar mondiaal gezien, dient ons inziens dan ook op grond van deze overwegingen als een kostbaar bezit zoveel mogelijk gehandhaafd te worden.

CONCLUSIE OOSTERSCHELDE-COMMISSIE

door W. FABER

Reeds geruime tijd treft u in diverse publikaties pleidooien aan om terug te komen op hetgeen de Deltawet voorschrijft: „ter beveiliging van het land tegen hoge stormvloed en werken uitvoeren onder meer tot afsluiting van de Oosterschelde”. Hierin zag men indertijd de enige afdoende oplossing om een herhaling van de stormramp in 1953 te voorkomen. Thans wordt naarstig gezocht naar andere oplossingen, oplossingen die een ongerept natuurgebied van omstreeks 300 km² met de naam Oosterschelde onaangetast laten en toch de gewenste veiligheid bieden. De levendige discussies over dit onderwerp worden beïnvloed door velerlei argumenten, ontleend aan milieu, veiligheid, techniek, financiën, economie, werkgelegenheid en politiek. Onze documentatie is niet de plaats en ons ontbreekt trouwens ook de kennis om de betekenis van al die argumenten tegen elkaar af te wegen. Wij willen slechts enige aspecten belichten, die u een indruk moeten geven van het belang van de Oosterschelde in biologisch opzicht. Men zou zich immers de vraag kunnen stellen of de Oosterschelde nu werkelijk zo belangwekkend is, dat de vervanging ervan door een zoetwaterbekken als een ernstig verlies zou moeten worden beschouwd.

Ieder van ons kent de Oosterschelde wel. Zowel voor de malacologisch geïnteresseerden als voor de aquarianers heeft Yerseke een bekende klank. Vele malen heeft B.M. daarheen excursies georganiseerd, in het bijzonder voor degenen, die de levende have van hun aquarium wilden aanvullen. Ook de oester- en mosselteelt in die omgeving geniet voldoende bekendheid.

OPMERKELIJKE ZEEARM

De Oosterschelde is een opmerkelijke zeearm. Er komt namelijk geen rivier in uit.

Daardoor blijft de Oosterschelde een toevloed van vervuild zoet water bespaard. De dam in het Volkerak heeft indertijd reeds de laatste toevloed van Rijn- en Maaswater gestopt. Behalve nog wat geringe hoeveelheden zoet water door polderbemaling en sluizen komt het water van de Oosterschelde uit zee. Dit schonere zeewater stroomt als gevolg van de getijden in en uit. Het gaat daarbij om aanzienlijke hoeveelheden, namelijk ruim één miljard m³ per getij. Omdat echter bij vloed een belangrijk deel van het uitgestroomde water weer terugstroomt, wordt per getij in het oostelijk deel toch maar een 4% ververst. Het heldere, zoute water van de Oosterschelde is mede daardoor in de zomerperiode naar verhouding warm.

Omstandigheden zoals in de Oosterschelde zijn uniek, niet alleen in Nederland, maar ook daarbuiten. Die omstandigheden maken de Oosterschelde tot een gunstig leefgebied voor een uitgebreide fauna en flora. Dit wordt nog bevorderd door een rijke algengroei als gevolg van de aanvoer van verschillende voedingszouten (fosfaten). Een goed begin van de voedselketen.

De Oosterschelde is door zijn rijkdom aan voedsel aantrekkelijk voor talrijke diersoorten. Hoewel kleiner dan de Waddenzee herbergt de Oosterschelde een nog grotere verscheidenheid aan diersoorten, terwijl moet worden aangenomen dat men nog niet eens alle soorten kent. Een bestudering van de borstelwormen leverde verscheidene nieuwe soorten op. Maar ook voor de wieren is de Oosterschelde een belangrijk leefgebied. Met name mag daarvan het viltwier, *Codium tomentosum* Stackh, genoemd worden.

Evenals de Waddenzee fungeert de Oosterschelde als kinderkamer voor verschillende vissoorten. We noemen slechts de zonnevis, *Zeus faber* L., de zeebaars, *Marone labrax* L., de kabeljauw, *Gadus callarias* L., de schol, *Pleuronectus platessa* L. en de ansjovis, *Engraulis encrasicolus* L. De ansjovis, die in april in onze kustwateren komt, trekt in mei vooral de Oosterschelde in om te paaien. Aangenomen mag worden, dat deze voor de consumptie en dus voor de visserij belangrijke vissoorten in de Noordzee in aantal zouden verminderen, indien hun een zo belangrijke kinderkamer zou worden ontnomen.

Naast het verdwijnen van een zeer uitgebreide natuurlijke zeefauna en -flora betekent de afsluiting van de Oosterschelde tevens het einde van de oester- en mosselcultuur. Alleen al de sinds 1870 bestaande oesterteelt heeft een jaaropbrengst (1974) van zo'n 15 miljoen, in belangrijke mate voor de export bestemd.

NATUURBEHOUD

Met het aanstippen van een aantal uit biologisch oogpunt belangrijke aspecten hopen wij u een indruk te hebben gegeven van de betekenis van de Oosterschelde. Die betekenis biedt zeer zeker sterke argumenten om de Oosterschelde als uniek fauna- en floragebied te behouden. Het is niet te verwachten, dat de Oosterschelde als zoetwaterbekken met alle daarbij behorende vervuilingsproblemen ook maar in de verste verte een aanvaardbaar alternatief is voor hetgeen nu bestaat. Het lijkt ons niet zo moeilijk ons te stellen achter de conclusie van de Oosterschelde-commissie, met welke conclusie wij dit artikel zijn begonnen.

Indien u over de verschillende aspecten, verbonden aan het al dan niet afsluiten van de Oosterschelde meer wilt weten, raden wij u aan het boekje „Oosterschelde open/dicht” te bestellen (zie literatuur pag. 58), waaraan wij hier een en ander hebben ontleend en dat bovendien nog naar andere literatuur verwijst.